

LUNDADEMOKRATEN

NUMMER 2

EN TIDNING FRÅN SOCIALDEMOKRATERNA I LUND

Foto: Cecilia Skoug

INNEHÅLL

Lundademokraten ges ut av
Socialdemokraterna i Lund.

Vill du svara på någon av artiklarna eller skicka ett eget bidrag till nästa nummer. Kontakta

ceciliaskoug@gmail.com

REDAKTIONEN

Ansvarig utgivare: Anna-Lena Hogerud
Redaktör: Cecilia Skoug,
informationsutskottets ordförande

Redaktionen består av informationsutskottet:
Sebastian Jaktling, Lina Olsson, Jörgen Nilsson,
Per Sedgol, Elfva Barrio & Björn Arvidsson

3 Ordförande har ordet

Anna-Lena Hogerud

4 Gästerna har ordet

Niklas Karlsson

5 En jubilerande ros

Per Olsson

6 En kopp te med Monica Molin

Cecilia Skoug

7 Boktipset: Hundra procent socialdemokrati

Per Almén

7 En sonett till KD-Ebba

Anita Magni-Olsson

8 Mindre snack och mer verkstad

Margot Wahlström

9 För vem är staden till?

- tankar i Coronatider

Per Almén

10 Oppositionsråd i pandemitider

Sebastian Jaktling

12 Varför är vi socialdemokrater

Jörgen Nilsson

13 Finns risken att det psykiska lidandet och alkoholkonsumtionen ökar under pandemin

Jimmy Blondin

14 Stäng kvasimarknaderna.

Och släng nyckeln

Stig Svensson

15 Idrottsgymnasiernas framtid: Bortse inte från ungdomars perspektiv

Per-Olof Järvegren

16 Mötesplats tre ess

16 När vi dolar språket är det vår frihet som växer

Anita Magni-Olsson

18 Varför går tågen så sakta

Per-Olof Järvegren

18 Skolentusiater med många tankar

Cecilia Skoug

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Med hopp om framtiden
Vinden viner ilsket utanför fönstret och ett år går mot sitt slut. Ett år som mångt och mycket fått anpassas efter farsotens grepp om oss och vår omgivning. I början av året var det nog ingen av oss som trodde att vi skulle vara vana vid att titta på presskonferenser med folkhälsomyndigheten var varannan dag. Att vi skulle svänga oss med ord som R-tal, flockimmunitet, droppsmitta och social distansering. Ord som var ovanliga vid våra köksbord är helt plötsligt vardagsmat. Och vem kunde föreställa sig att vår tillvaro skulle kastas omkull och vår värld skulle förändras till en plats där varenda fysiskt möte vi har behöver föregås av en riskbedömning? En värld där vi inte kan ses som vanligt, gå och handla som vanligt, kramas eller bara sitta bredvid varandra?

2020 har på många sätt varit en prövningarnas år och många är vi som har känt ensamheten som en ny inneboende. Det är svårt att inte kunna umgås som vanligt. Svårt när rädslan över att drabbas av farsoten kommer krypande och svårt att inte veta när det klingar av.

Samtidigt ger tiden med minskat socialt umgänge utrymme för reflektion och en möjlighet till att se över sina prioriteringar. Vad är egentligen viktigt. För mig som enskild självklart, men också, kanske till och med mer, för samhället i stort. Med pandemins framfart blir det tydligt hur central en fungerande välfärd är. Att en fungerande sjukvård är livsavgörande kan nog ingen ha missat. Det blir tydligt hur svårt det blir att planera, samordna och utföra nödvändig verksamhet när verksamheten är uppdelad på för många aktörer. Att för låg bemanning och behov av tillfälligt anställda inte bara är dåligt ur arbetsmiljösynpunkt och kontinuitetsskäl. Utan också för att en stor omsättning på personal i sig gör att risken för att smitta ska spridas ökar. Att en stor omsättning inte ger samma kunskap i organisationen vilket skapar en osäkerhet som blir än mer svårhanterlig i kristider.

Innan sommaren blev det exempelvis tydligt att bristen på ett beredskapslager skapade problem med att få fram skyddsutrustning, handsprit och annat förbrukningsmaterial i den omfattning som farsoten krävde. Principen om "just in time" lager visade sig (inte helt förvånande) inte hålla måttet när en pandemi slog till och även de som tidigare propagerat för marknadens förträfflighet i dessa sammanhang började ifrågasätta marknadens

förmåga till leverans och snabb omställning tala om vikten av lager och beredskap.

För de flesta är det obegripligt hur det kan ta veckor och månader att få fram tillräckligt med skyddsutrustning, eller varför det inte fanns från början. Eller att privata vårdgivare inte har samma krav på att ställa om sin verksamhet för pandemins behov. Många frågar sig hur näringsintresset kan väga lika tungt, eller till och med tyngre, än människors behov av vård.

Frågorna rör vikten av en gemensamt ägd välfärd och är egentligen inte nya frågor. Frågor om vård efter behov, avskaffande av vårdval, stopp för vinster i välfärd med mera är frågor som vi socialdemokrater i Lund drivit i många år. Det som gör att det blir mer aktuella för fler nu är troligtvis att pandemins behov har visat på flera av de brister som marknadsiseringen av välfärd och offentlig sektor för med sig. För oss och andra kamrater finns det bättre möjlighet nu än tidigare för att visa på vikten av en generell välfärd där behovsprincipen alltid går före marknadsprinciper. Den möjligheten ska vi förvalta väl. Vi måste kämpa för att få fler att se vikten och nödvändigheten av en generell välfärds återuppbyggnad i vårt avlånga land. Det blir vår uppgift för kommande år. Ingen annan kommer att göra det åt oss. Det ger på sätt och vis hopp om 2021. Att det kan bli ett år när visionen om en välfungerande återuppbyggd välfärd delas av fler.

På nyårsafton ringer landets 13 domkyrkor i tiominuter för att påminna oss om de som lämnat oss under pandemins år.

Låt oss hoppas att det nya året för med sig en ljusare tillvaro. Ring in det nya – och ring ut det gamla!

Foto: Per Wilkens

Anna-Lena Hogerud
Ordförande Lunds arbetarekommun

GÄSTERNA HAR ORDET

NIKLAS KARLSSON

Vi har som politisk rörelse lite att skämmas för men mycket att vara stolta över. Det ska vi tala om, om och om igen. Vi kan, vi förmår och vi vill.

Jag tror att det krävs offensiva reformer där staten tar en aktivare roll i ekonomin och rustar Sverige för den gröna omställningen.

Socialdemokratin är till sin natur reformistisk och progressiv.

Den tyske socialdemokraten Eduard Bernstein uttryckte det väl under den så kallade revisioniststriden vid förra sekelskiftet, "Socialismens slutmål är för mig ingenting, det är rörelsen, det vill säga det samhälleliga framåtskridandet, som betyder allt".

Socialdemokratin skiljer sig som politisk och social rörelse från reaktionära och elitistiska ideologier och partier. Det är genom strävsamt och målmedvetet politiskt arbete välfärdsstaten växt fram med stegvisa reformer som i akt och mening gjort livet bättre för det stora flertalet.

Foto: Socialdemokraterna

Här ligger också vår politiska framgång. Det är förvisso sant att det krävs ständig förändring för att försvara och upprätthålla politiska framgångar, men slutsatsen får inte bli att vi kastar ut barnet med badvattnet. Krav på förnyelse och modernitet måste utgå från att människor känner igen och identifierar sig med socialdemokratin.

Jag menar att det finns tre nödvändiga faktorer för att nå politisk framgång. För det första vår förmågan att skriva vår egen historia. Vi har som politisk rörelse lite att skämmas för men mycket att vara stolta över. Det ska vi tala om, om och om igen. Vi kan, vi förmår och vi vill. För det andra måste vi ständigt ta nya politiska initiativ. En politisk rörelse utan den förmågan är dömd att misslyckas. Då krävs ledarskap och ett inre liv som diskuterar och utvecklar politik. För det tredje tajming eller fingertoppskänsla. Tajming är nämligen allt. I den oroliga tid vi för närvarande lever i har regeringen manat till bred politisk samling och presenterat åtgärder som tydliggör att vi endast kan bekämpa pandemin och dess konsekvenser med gemensamma krafter. Men bortom vardagens krishantering ryms det också en politisk möjlighet. Det är nu vi måste se och möta den framtiden. Det är hög tid att ta fram en plan för de åtgärder som ska rusta Sverige efter krisen.

Jag tror att det krävs offensiva reformer där staten tar en aktivare roll i ekonomin och rustar Sverige för den gröna omställningen. En ny ekonomisk politik kan inte uteslutande ha som mål att snabbt får igång ekonomin igen, utan måste också stärka det långsiktiga samhällsbygget och sätta tydligt fokus på fördelningsfrågorna. Stimulansåtgärder som tillfälliga momssänkningar och investeringsstöd för att öka efterfrågan och få igång ekonomin. Ett nytt finanspolitiskt ramverk där det finansiella sparandet mäts över tid och en särskild investeringsbudget som möjliggör viktiga samhällsnyttiga och gröna investeringar. Ökade offentliga investeringar som skyndar på den gröna omställningen genom investeringar i infrastruktur och byggande av klimatsmarta städer. En omfattande skattereform som utjämnar de ökande klyftorna behövs.

Arbetsmarknaden måste göras tryggare.

De tiotusentals människor som nu drabbas av arbetslöshet sätter fokus på bristerna i tryggheten på arbetsmarknaden. Den tillfälliga förändringen i arbetslöshetsförsäkringen dämpar fallet för stunden. Men även på sikt måste människor kunna känna att tryggheten finns där när krisen kommer. Alternativet är en framtid med ökad ojämlikhet, oro för förändring och risk för ökad polarisering i samhället. I spåren av krisen står också människor med otrygga anställningar, som redan idag lever på samhällets lägsta inkomster, nu utan försörjning och omfattas inte heller av trygghetssystemen. Det innebär att Coronapandemin kan övergå i ökad fattigdom och kraftigt ökade klyftor.

Stärkt trygghet mot inkomstbortfall. De tillfälliga förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen måste permanentas. Fasta, trygga anställningar och heltid ska vara norm på arbetsmarknaden. Velfärden är en investering i samhällsbygget. Ett högt skatteuttag och generell välfärd är själva grunden för den svenska välfärdsmodellen. Coronapandemin har satt ljuset på sjukvårdens, skolans och äldreomsorgens betydelse för samhället. Det har blivit tydligt att en välfärd av hög kvalitet också stärker samhällets motståndskraft i tider av kris. Detta är viktigt att

komma ihåg även när den värsta stormen är över.

Investera mer i välfärden. Tillskotten måste vara av den omfattningen att arbetsvillkoren för välfärdens anställda förbättras och att välfärdens kapacitet stärks för att kunna möta människors ökande förväntningar på skola, vård och omsorg. Höjd pensionerna. Efter ett långt arbetsliv ska man kunna leva på sin pension. Minst 70 av lönen i pension är ett anständighetskrav. Genomför en rejäl tandvårdsreform som inte skiljer tänderna från övriga kroppen. Kampen om att våra gemensamma resurser används till gemensamma angelägenheter måste tas på allvar. Därför måste vinsterna i välfärden begränsas och marknadiseringen av skolan och äldreomsorgen upphöra. Våra barn och äldre i behov av omsorg är inga handelsvaror. Ett socialdemokratiskt efterkrisprogram kan naturligtvis innehålla andra delar och andra prioriteringar. Min poäng är den att det är nu ett sådant måste börja formuleras. Så kan vi bygga vidare på vår framgångsrika historia, ta det politiska initiativet och utnyttja tillfället som ges.

Niklas Karlsson

EN JUBILERANDE ROS

PER OLSSON

Södra Sandby socialdemokratiska förening firade sin äldsta medlem, Astrid Lindblom.

Astrid firade sin hundraårsdag med sina barn, barnbarn och barnbarnsbarn i Hardeberga församlingshem. S-föreningen var så klart också där. Ordförande Per Olsson och kassören Lena Hansson överräckte en stor blombukett till sin äldsta medlem. Astrid är en fin representant för alla de gräsrotter som burit upp partiet genom åren. Som yrkesverksam arbetade hon inom vården och på sin fritid var hon verksam inom Lutherhjälpen, som idag heter ACT-gruppen.

På bild är Lena Hansson t.v. och jubilaren Astrid Lindblom t.h.

Socialdemokraterna i Lund gratulerar också Astrid i efterskott!

EN KOPP TE MED MONICA MOLIN

CECILIA SKOUG

Det är snart kyrkoval och om det är någon som har koll på det inom Socialdemokraterna i Lund är det Monica Molin. Tyvärr är det tider där man inte kan sitta ner och ta en kopp kaffe hur som helst, så jag och Monica möttes över en virtuell kopp kaffe.

De allra flesta känner nog igen dig och har kanske sett dig på expedition där du är ibland. Men för de i arbetarekommunen som inte vet vem du är, vill du berätta lite om dig själv?

- Monica heter jag och jag har varit aktiv kommunpolitiskt i cirka 30 år men har sympatiserat med Socialdemokraterna så länge jag kan minnas. När jag inte spenderar tid på mina förtroendeuppdrag och som kyrkvärd umgås jag med min familj bestående av man, tre barn och fyra barnbarn. Familjelivet är viktigt för mig både då som nu! Jag har försörjt mig hela livet som datakonsult, sedan mitten av 90-talet som egenföretagare. I övrigt har jag många hobbies, jag njuter gärna av skog och friluftsliv, läser, klär om möbler och reser gärna till japan och inre Hebriderna för att vandra (det senare har pandemin satt käppar i hjulet för just nu)

Hur länge har du varit engagerad i kyrkopolitik och vilken fråga skulle du säga har väckt ditt första intresse genom åren?

- Jag har varit engagerad i kyrkopolitik i cirka 35 år. Det började när min äldsta dotter som 7-åring skulle börja att sjunga i kören i Östra Torn då en ny kyrka, Maria Magdalena, skulle byggas. Som gammalt skyddsombud kunde jag inte motstå frestelsen att vara delaktig. Sen var jag fast bland alla varma engagerade frivilliga och anställda i kyrkan först i Maria Magdalena, sedan i hela kyrkolund som jag lärt känna genom åren!

Förklara för någon som inte vet så mycket om kyrkopolitik vad man gör och vilka frågor som behandlas.

- Det är ungefär samma saker och frågor som i den mesta politiken, i kommun, region och så vidare. Man tar till vara medlemmars intressen med de medlemsavgifter som betalas, gör budget och fördelar pengar och andra resurser utifrån de mål man arbetat fram. Vi tar hand om kyrkor, andra fastigheter, parker och kyrkogårdar, diakoncentral och mycket mer som kyrkan gör.

Foto: Gunilla Molin

Därför behövs resurser, i form av medlemmar liksom frivilliga förtroende valda! Men i kyrkorum och gudstjänst är det präster som bestämmer, inte vi förtroendevalda.

Partiet går till val på att:

- stödja kyrkor och trossamfund som del av det civila samhället
- värna religionsfriheten - att alla människor ska kunna utöva sin tro
- att kyrkor och samfund ska leva upp till samhällets krav om demokrati, jämlikhet och alla människors lika värde.

Varför tycker du att folk ska nominera och kandidera till kyrkovalet?

- Ofta tycker jag att det är roligare att vara kyrkopolitiker än att vara kommunpolitiker, mest då det finns många andra möjligheter att komma överens och att få saker gjorda och det är färre låsningar. Det viktigaste är inte hur många gånger per år man går i kyrkan utan att man har ett engagemang för det kyrkan står för, att värna utsatta människor hemma och internationellt.

OBS: Sista dag för att kandidera till kyrkovalet är den 31 December.

BOKTIPSET: HUNDRA PROCENT SOCIALDEMOKRATI

PER ALMÉN

“Det är hög tid att i grunden ifrågasätta hela denna utveckling (mot nyliberalism, min anm.) och dessutom tydliggöra att det är dags för staten och medborgarintresset att ta tillbaka makt och inflytande. Vi måste stärka demokratins verksamhetsområde i kommuner, regioner och stat - inte försvaga den!” Peter Hultqvist i AB den 6 mars 2020

Det ingår i *Hundra procent socialdemokrati* en samling tal, ledar- och debattartiklar som vår försvarsminister just kommit ut med på Tidens förlag. Den har en utformning som kan påminna om volymer i gamla folkrörelse-bibliotek. Jag tänker på nykterhetsrörelsens boksamling i Ordenshuset i min uppväxtort Åtvidaberg. Inbunden med rött omslag och titeln i guldtext.

Det är kanske ingen händelse utan korresponderar med författaren, en folkrörelseföreträdare från Dalarna med industristaden Borlänge som hemort.

Peter har en gedigen partierfarenhet, som suppl. i partiets VU och mångårig distriktsordf i Dalarna. Han har arbetat som journalist på Dalademokraten och partiets tidning Aktuellt i Politiken.

För en bred allmänhet har han blivit känd som den försvarsminister som leder återuppbyggnaden av totalförsvaret efter ett par decennier av aningslös nedrustning. Att han därtill har en radikal profil i klassiska höger-vänsterfrågor är kanske mindre bekant. Artikelrubriker som "Frida välfärden från vinstintresen." och "Begränsa marknadens makt" talar sitt tydliga språk.

Det starka engagemanget för demokratin, för medborgarnas rättmätiga krav på att politiken ska leverera lösningar till gagn för folkflertalet och inte för en redangynnad elit går som ett mantra genom boken. Lyckas vi inte med det så får det

konsekvenser för demokratins legitimitet. Peter Hultqvist är en demokratins förkämpe som ställer sig på barriaderna mot de krafter som hotar den. Krafter som växer sig allt starkare.

I sitt efterord tar Göran Greider, Dalademokraterns nuvarande chefred., upp det som han uppfattar är den hårda kärnan i Peter Hultqvists politiska hållning: "På sitt sätt är det märkligt att det måste sägas, men socialdemokratin måste alltid klart identifiera sig som ett intresseparti för de breda löntagargrupperna – arbetare och tjänstemän. Det är när det kan ifrågasättas på allvar som partiet och den facklig-politiska samverkan kan skadas på ett allvarligt sätt."

En hållning som - mot bakgrund av den aktuella LAS-debatten - känns särskilt angelägen just nu!

Foto: Bokus

Per Almén

EN SONETT TILL KD-EBBA

ANITA MAGNI-OLSSON

Att välja rätt är inte lätt för oss,
man vill ju både välja och va fri.
"Den rätta vägen", sa han väl, din boss?
Men lyssna nu hur tokigt det kan bli.

Mitt barnbarns skola la dom ner – konkurs!
Men skolplikt fanns och även en kommun,
som enligt lagen måste va resurs
när vd:n är demokrati-immun.

Min mor bor ännu hemma, ganska svag.
Kommunens hemtjänst ska nu bort. För dyrt!
För gamlas rätt till trygghet finns ej lag.

Där Mammon styr bli valfrihet chimär
och modet att behandla folk berått,
om D i KD- namnet ej du haver kär.

MINDRE SNACK OCH MER VERKSTAD

MARGOT WAHLSTRÖM

Pensionärsutskottet i Lunds arbetarkommun hoppas fortsättningen bjuder på mindre snack och mer verkstad vad gäller äldreomsorgen.

Pensionärsutskottet hoppas att de konsekvenser av coronan som noterats ska leda till kraftfulla initiativ för utveckling av vården och omsorgen i Lunds kommun. Brister i vård och omsorg av äldre har förts fram under de senaste tiotal åren. Åtgärderna efter den s.k. ädelreformen på 90-talet ledde inte alltid till det bättre. Dessförinnan fanns det platser på ålderdomshem, långvården och sjukhem. Mångas upplevelse är att äldre och sjuka kunde tas om hand enklare och snabbare förr. Byråkratin kring omhändertagandet av patienter och omflyttningar har blivit större idag.

Vi upplever också att belastningen på hemtjänsten har ökat för att antalet äldreboenden har minskat. Det kan finnas positiva saker med det nya, men känslan finns där att det också använts för att klara åtstramningar av ekonomin. Resurserna har inte räckt till, och det har lett till att personal, vårdtagare och anhöriga hamnat i otrygghet. Underbemanning och dålig arbetsmiljö för personal - minutscheman etc, har påtalats. Det har inte tagits tag i vårdtagarnas behov och önskemål – t.ex. att de omges av för många "nya ansikten" varje dag, samt att bättre mat och fler aktiviteter skulle kunna förbättra livskvaliteten. PRO:s förre ordförande lyfte redan för flera år sedan att det behövs något annat än bara hemtjänst och hemsjukvård. Planera för att det blir fler äldre, se till att det finns resurser så biståndshandläggare kan agera för valfrihet och att trygghet kan skapas utifrån den enskildes behov. Satsa mer på vidareutbildning och gör jobbet i hemtjänsten och hemsjukvården mer attraktiv. Vissa satsningar på äldre har förvisso gjorts, men det behövs göras mycket mer – idag!

Coronan en väckarlocka?

Vi har noterat att träffpunkter och lunchrestauranger för pensionärer, i kommunen, har hållits stängda p.g.a. coronan en längre tid. Det har funnits farhågor för att neddragningarna skulle bli bestående. Vi har med glädje konstaterat att tre träffpunkter nu öppnats upp. Situationen för anhöriga har varit tung. En riksdagsledamot uttalande under sommaren ungefär följande: "man ska värna de äldre, säger man, men som äldre är man inte någons egendom, man måste få vara med och bestämma - att bli inlåst på äldreboende månad in och månad ut är tortyr". Vi har nu också med glädje noterat att besök på särskilda boenden åter blivit möjligt. Men vi ska med respekt förhålla oss till att vi fortfarande

har pandemi. Vi är naturligtvis mycket glada över förslagen i statsbudgeten för 2021, i vilken det nu kommer att satsas på välfärd och äldreomsorgen – ett trendbrott för något nytt och positivt. Samtidigt är vi förvånade att det behövdes en pandemi för att beslutsfattare skulle lyfta fram lite mer rejäla satsningar på vården och äldreomsorgen.

Välkomna satsningar.

Med hänsyn till aviserade stora satsningar (från regeringen) på äldreomsorgen är det viktigt att öppna upp samhällsinstitutioner med aktiviteter, som främjar ett bättre leverne för äldre. Vi välkomnar ökade förutsättningar att stärka äldreomsorgen genom årligt resurstillskott till kommunerna, liksom att äldreomsorgslyft breddas och förlängs. För Lunds kommun innebär det för 2021, enligt intervju med Anders Almgren och Lina Olsson i Sydsvenskan 29 september, att drygt 140 mkr tillförs välfärden - 57 mkr är riktade till vård- och omsorgsnämnden, varav 17 mkr till äldreomsorgslyftet.

Vad behövs det satsas på?

Det behövs bland annat:

- en helhetssyn på de äldres behov och ett omhändertagande, som leder till en bättre livskvalitet,
- en utvärdering för och fortsatt utveckling av teamarbete mellan region och kommun, där läkare och sjuksköterskor från båda huvudmännen tar ett gemensamt dygnetruntansvar,
- fler vård- och omsorgsboenden, samt enheter för dem som drabbas av demenssjukdom,
- ökad bemanning och kunskapsinsats för personal inom äldreomsorgen och –vården,
- att jobbet i hemtjänsten och hemsjukvården görs mer attraktivt –att kunna gå ner i arbetstid med kompensation för delar av lönebortfall
- att vårdbiträdens och undersköterskors omvårdnadskompetens stärks genom betald utbildning,
- att anhörigas insatser i vårdarbetet uppmärksammas och stöts mer.

En gemensamt finansierad välfärd är bästa verktyget för att behålla och utveckla ett jämlikt samhälle, med minskade klyftor. Detta gör vårt samhälle starkare.

Margot Wahlström
Ordförande Pensionärsutskottet

FÖR VEM ÄR STADEN TILL? - TANKAR I CORONATIDER

PELLE ALMÉN

Jag tycker att frågor kring stadsmiljö, den vi har och den vi skapar, är viktiga. Vi måste få till en bredare debatt kring dessa i vårt parti.

Jag har länge haft funderingar kring förekomsten av tomma affärslokaler och den policy som fastighetsägare verkar ha som hellre låter affärslokaler stå tomma än att gå ned i hyra och få dem uthyrda. Det finns lokaler som stått outhyrda i årtal. Ett exempel, som jag hade för ögonen vid mina dagliga jobbresor, var den f.d. bokhandel mitt emot Lund C som stod tom många år efter det att verksamheten slagit igen.

Uppenbarligen finns det en policy hos fastighetsägare att i stället för att sänka hyran och få en hyresintäkt låta lokalen stå tom och hellre avstå intäkten. Förmodligen för att hålla en viss hyresnivå uppe. Det verkar inte stämma med hur den annars så omhuldade prismekanismen ska fungera i en marknadsekonomi. Då blir min reflexion, vilka marginaler har en fastighetsägare som kan agera så?

Det senaste exemplet som belyser detta är den artikel "Korvhuset har stängt Lundabutiken" i Sydsvenskan den 18 nov: I texten återger affärsidkaren hur fastighetsägaren vägrat gå med på en hyressänkning som skulle kompensera för den nedgång i försäljningen som coronapandemin medfört. Vidare säger han: "Vi har ju två ställen i Malmö och deras hyra är 7000 mindre ihop än hyran i Lund.". Butikerna i Malmö är belägna på V. Kanalgatan i trakterna kring Södertull och på Gyllenpalmsgatan i trakterna kring Slussen, relativt centrala lägen i stan som nog kan jämföras med Östra Mårtensgatan i Lund.

Via högst ovetenskapliga, men likafullt hyggligt ambitiösa, cykel- och promenadturer innanför

stadens tullar har jag försökt inventera förekomsten av tomma affärslokaler. Under v. 46 (9-15 nov) noterade jag minst 25 tomma lokaler.

Det finns förmodligen inget som ger ett mer negativt intryck i en stadskärna än tomma affärslokaler. De vittnar om verksamheter som klappat ihop och en känsla av uppgivenhet. Besökare frågar sig säkert varför det ser ut så och vad är på gång att försvinna härnäst? Det blir lätt en ond cirkel. Det måste ett visst mått av affärsmässig dövhets till hos de fastighetsägare som inte inser detta.

Det leder till några funderingar:

1. Vilka initiativ kan den politiska ledningen i Lunds kommun ta i avsikt att få fastighetsägare att inse att tomma lokaler förmodligen är den sämsta reklam som en fastighet och en stadskärna kan få?

2. Jag hör redan vän av ordning säga: men detta är väl inte kommunens problem det måste vara fastighetsägarens ensak att sätta hyror i sina fastigheter och att göra upp med sina hyresgäster/affärsidkare. Om marknaden fungerade enligt sitt eget regelverk borde det vara så, är efterfrågan för låg och utbudet för stort så får jag sänka priset. Nu verkar det inte fungera så.

Då ställs istället frågan på sin spets: För vem är staden till? Det kan inte enbart vara enskilda fastighetsägare och deras hyressättning som ska få avgöra vilken stad vi får! Om vi hävdar att stadsrummet är vår gemensamma tillgång och miljö, då finns anledning för politiken att flytta fram sina positioner och hävda boendes och besökares intressen.

3. Vilka kontakter tar stadens politiska ledning med affärsidkarna kring frågor om hyressättning och hyresvillkor? Att fungera som ett stöd för de affärsidkare vilkas verksamheter hotas förefaller vara ett samhälleligt intresse.

4. Slutligen, vilket är behovet av ytterligare affärslokaler i Lunds stadskärna där det idag står minst 25 tomma affärslokaler? Nyproducerade affärslokaler som hyresmässigt ligger högre än många av de som idag står oanvända.

Per Almén

OPPOSITIONSRÅD I PANDEMITIDER

SEBASTIAN JAKTLING

Lundademokraten träffar Lina Olsson över Skype, en vecka innan det stora crescendoet på hennes tid som vikarierande oppositionsråd; budgetfullmäktige. Snart är hennes åtta månader som oppositionsråd över. Vi undrar såklart hur det har varit, vad som varit roligast och vad som varit mest oväntat.

Foto: Sebastian Jaktling

Mellan den 1 april och 30 november har Lina Olsson vikarierat som oppositionsråd då Fanny Johansson varit föräldraledig. Det blev 9 månader som till stort präglats av coronapandemin. Med framflyttade möten, inställda resor och politikutveckling i en krisande tid. Olsson har varit drivande både i att ta fram stödåtgärder 2020 men också i det budgetförslag som Socialdemokraterna presenterat för 2021-2023.

- Vi presenterade redan tidigt ett särskilt stöd till kvinno- och tjejjourerna då vi redan i våras såg hur våldet i nära relationer ökade i kölvattnet av pandemin. Under sommaren förvärrades det ytterligare. Därför är det väldigt frustrerande att Philip Sandberg (L) och det borgerliga styret har stoppat dessa satsningar, säger Lina Olsson.

Pandemins avtryck på Olssons oppositionsrådstitid är tydlig på alla sätt. När hon får frågan om vad som förvånat henne mest återvänder hon till att det borgerliga styret stoppat avgörande satsningar på kvinno- och tjejjourer, men också deras bristande engagemang kring stöd till föreningslivet under pandemin.

- Jag är förvånad över hur lite styret verkar bry sig om pandemiåtgärder till annat än företagen. De verkar inte bry sig om stöd till föreningslivet och civilsamhället. När de väl har agerat har det varit på vårt initiativ, men oftast har de inte gjort något alls, berättar Lina Olsson.

Även när vi pratar om förväntningar på att vara oppositionsråd blir det tydligt att pandemin grusade flera av de planerna.

- Inför att jag tillträdde pratade vi mycket om att komma ut på verksamhetsbesök i skolor, inom äldreomsorgen och träffa föreningslivet. Så blev det ju inte alls, säger Olsson.

- Däremot så är det just de besök som har blivit av något av det som varit det bästa med att vara oppositionsråd menar Lina Olsson.

Framförallt besöket vi gjorde hos LKF för att prata om deras projekt huskurage.

- Det var så intressant att få deras perspektiv

på hur de jobbar med trygghet och integration. De satte saker i ett helt annat perspektiv och pratade till exempel också om hur en hundrastgård faktiskt är en viktig del i deras integrationsarbete, berättar hon.

Vissa saker blev dock mer som hon tänkt sig. Lina ville på förhand arbeta med och lyfta de feministiska frågorna på ett tydligare sätt. Och det har hon gjort. Inte bara genom arbetet mot våld i nära relationer och under pandemin.

- För mig är det grundläggande frågor att få arbeta med och omsätta från ord till handling. Det har handlat om personalpolitik, praktiska frågor som debitering av förskoleavgiften och såklart stödet till kvinno- och tjejjourerna, säger Olsson.

Hon lyfter också fram HBTQ-frågor och ungas psykiska hälsa som viktiga frågor hon arbetat med under de senaste åtta månaderna.

- Det här är frågor som vi socialdemokrater ofta lyfter fram som oerhört viktiga, men som inte alltid får tillräckligt stor plats vare sig i debatten eller när vi omsätter vår politik i praktiken. Men det har vi gjort nu. Vi har föreslagit ett screeningprogram för psykisk hälsa i alla kommunens grundskolor och gymnasieskolor till exempel. Dessutom lämnade vi in en motion på *Transgender Day of Remembrance*, den 20 november, om att kommunen behöver höja sin kompetens om HBTQ-personers livsvillkor, berättar Lina Olsson.

Även om Lina Olssons uppdrag som oppositionsråd tagit slut så slutar inte hennes engagemang och

Foto: Sebastian Jaktling

arbete för Socialdemokraterna i Lund. Sen den 1 december är hon tillbaka på expeditionen men hon sitter såklart också kvar ibland annat kommunfullmäktige och miljönämnden. Allt med fokus på att göra Lunds kommun till en bättre och mer jämlik kommun, och en socialdemokratisk valseger 2022.

Lundademokraten ber därför Lina Olsson blicka lite framåt och staka ut vägen för valsegern. Vilka tycker hon är de viktigaste frågorna för socialdemokratin att fokusera på inför och under valet? Svaret dröjer inte länge och det är framförallt två saker hon lyfter fram; skolan och att bättre nå ut till unga väljare.

- Skolan är den absolut viktigaste frågan. De borgerliga nedskärningarna får förödande effekter. Det syns såväl i rankingar, nu senast i Lärarförbundets där kommunen kom på 97:e plats, men också ute i verksamheten. Lärartätheten är skrämmande låg och bara 2020 hölls över 100 heltidstjänster inom barn- och skolnämndens verksamhet vakanta, säger Olsson.

- Det finns många tydliga sakfrågor inom skolan att driva. Den läromedelsatsning vi presenterade under hösten är en viktig sådan. I kommunens skolor är det i det närmaste norm med utdaterade skolböcker, om eleverna ens har skolböcker. I flera fall används inskannade stenciler. Det är helt horribelt. Det är ovärdigt en kunskapskommun som Lund, fortsätter hon.

För att nå unga menar Olsson att partiet behöver bli bättre på att driva och engagera sig i de sakfrågor som unga pratar om och engagerar sig i. En del av det handlar om att synliggöra den politik som partiet redan driver.

- Miljöfrågan är ett jättebra exempel där unga är väldigt engagerade. Socialdemokraterna i Lund har en väldigt offensiv och progressiv miljöpolitik men vi måste nå ut bättre med den. Vi måste bli offensiva inte bara i själva politikens innehåll utan i hur vi skapar engagemang kring den. Detta behöver vi göra tillsammans med SSU och LSSK. Men det kan också gälla andra frågor, ett annat exempel är hela Black Lives Matter-rörelsen, avslutar Lina Olsson.

Med de framtidsutsikterna avslutas skypesamtalet. Det blir tydligt för Lundademokraten att Lina Olsson må ha avslutat sin tid som oppositionsråd, men hennes kamp för jämlikhet, feminism och rättvisa är långt ifrån över.

Sebastian Jaktling

VARFÖR ÄR VI SOCIALDEMOKRATER

JÖRGEN NILSSON

Varför är vi socialdemokrater? Kanske en fråga som vi kanske borde ställa oss oftare nu när den politiska situationen i Sverige är allt mer komplex och inte lik den jag vi är vana vid?

Den politiska situationen i Sverige är inte lik den jag är van vid? Socialdemokraterna har inte längre 45 % av svenska folket bakom sig utan vi är glada om vi når upp till 30 %. Sverigedemokraterna finns numera i alla politiska sammanhang. Konservativa strömningar är på frammarsch och vill dela upp landet i vi och dom. Där står vi och ropar att "alla ska med" men färre vill lyssna.

I denna situation borde vi oftare ställa oss frågan, varför är jag Socialdemokrat och vad vill just jag åstadkomma med mitt politiska engagemang? Svaret blir troligen olika men med många gemensamma tankar om jämlikhet, jämställdhet och solidaritet. Andra tycker att makten är viktig för det är så vi påverkar bäst. Inget är rätt eller fel utan mångfalden av drivkrafter ger oss energi att arbeta för partiet i riksdagen, regionen och i kommunen.

När jag ställer mig frågan spelar vår historia stor roll. Född i början av 50 talet med 4 syskon och en förvärsarbetande förälder spelade det breda välfärdsprojekt som Socialdemokraterna startade stor roll för att vi skulle lyckas i vår familj. Ett samhälle som fanns där när man som mest behövde det. Det var i skolan men också när någon av föräldrarna blev sjuka och hela familjen behövde hjälp med vardagen. Allt var fritt i skolan och inga avgifter satte stopp för oss att vara med på allt som skolan erbjöd. Tandvården var gratis och "fluor tanten" kom regelbundet till min skola. Detta präglade mig och gjorde mig till Socialdemokrat.

Det var en tid då marknaden inte gjort sitt inträde i välfärden. Denna marknad som allt mer tog över vårt land. Avregleringen av finansmarknaden i mitten av 80 talet som ledde till bankkrasch och 90 tals kris som vi alla gemensamt fick ta hand om. Samhället blev svagare och mindre mänskligt medan marknaden tog andelar av samhället i anspråk. "New public management" tog över inom sjukvården, skolan och Polisen och många andra delar av samhället. Prestationer skulle mätas och

självklarheter skulle utvärderas. Systemet styrde över de anställda. Många protesterade men till ingen nytta. Enskilda vårdanställda, lärare och poliser hade inte mycket att säga till om när ekonomer, administratörer, informatörer och konsulter härjade vilt inom välfärdssektorn. Administrationen blev enorm och tog allt mer kraft från det verkliga jobbet.

"Under tiden växte ojämlikheten och ett nytt klassamhälle fram "

Under tiden växte ojämlikheten och ett nytt klassamhälle växte fram.

Men när jag ställer mig frågan varför jag är socialdemokrat får jag också svaret att jag vill påverka, förändra och komma tillbaka till det starka samhälle som präglade min uppväxt. Inte som då, utan anpassat till dagens förutsättningar. Ett nytt socialdemokratiskt välfärdsprojekt behövs för att skapa ett starkt samhälle. Ett samhälle där ojämlikheten minskar och det finns balans mellan politik och marknad. Där vårdanställd, förskolelärare, lärare, poliser, byggnadsarbetare, handelsanställda, industriarbetare och alla andra som är med och bygger vår nya framtid med sina händer får respekt och höjd status. Där new public management körs till Sysav på Gastlyckan och slängs i brännbart.

Behövs det pengar, vilket det troligen gör, beskattar vi kapitalet inte lågavlönade löntagare och pensionärer.

Då kan vi växa och ta "marknadsandelar" från SD och andra. För i grunden tror jag att 45 % av Sveriges befolkning egentligen är Socialdemokrater.

Jörgen Nilsson

Styrelseledamot i arbetarekommunen

Ersättare i socialnämnden

FINNS RISKEN ATT DET PSYKISKA LIDANDET OCH ALKOHOLKONSUMTIONEN ÖKAR UNDER PANDEMIN?

JIMMY BLONDIN

Alkohol, drogproblem och psykisk ohälsa dras gärna till det fördolda. Stigmatiseringen gör att insatser ofta kommer sent.

Finns risken att det psykiska lidandet och alkoholkonsumtionen ökar under pandemin?

Två faktorer är avgörande som svar på frågan. Under kris är stress (oro, rädsla, ångest) och ekonomi kopplat till en förändrad arbetsmarknad faktorer som kan öka alkoholkonsumtionen och det psykiska lidandet. Ökade ekonomiska svårigheter, social isolering, osäkerhet om framtiden och hårt tryck på välfärdssystemen kan bidra till ökat alkoholbruk (Lancet okt 2020) och förvärra ett psykiskt lidande. Historiskt vet vi detta från tidigare kriser, som bank-, finans- och fastighetskrisen i Sverige 1990–1994 (IFAU 2011:8). Resultatet kan bli en vårdskuld, med ökad sjukfrånvaro och kostnader för samhället som följd.

Även om oro, rädsla och ångest är normala mänskliga reaktioner på kriser, så kan det vara svårt att hantera dessa känslor där alkoholen kan fungera som problemlösare. Utöver kända hälsorisker med alkoholen och droger så kan en ökad konsumtion leda till förändringar i immunsystemet, andningsorganen och lungorna och därmed öka känsligheten för COVID-19 och även komplikationerna vid ett insjuknande. Så det finns all anledning att uppmärksamma dessa särskilt utsatta grupper.

Tecken i arbetslivet på att alkoholkonsumtionen ökar

Ramboll fick i uppdrag av Systembolaget att undersöka vilken roll alkohol har som riskfaktor i samhällskriser. I rapporten från maj i år kan man läsa att IF Metall nu ser tendenser till att medlemmar ökar sin alkoholkonsumtion under pandemin. Detta gäller särskilt personer som tidigare legat på gränsen till en riskfylld konsumtion. Liknande signaler kommer från företagshälsovården bla från Previa i Göteborg och Avonova. Signalerna är mer av oro från arbetsgivare om alkoholkonsumtionen bland de anställda.

Hälsa på lika villkor under pandemin

Ekonomisk och social trygghet, ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor är viktiga förutsättningar som bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa. Att vidta åtgärder för att säkerställa att människor får bra stöd på jobbet - oavsett om det är i en högriskmiljö eller vid korttidspermittering, hemarbete kan göra en verklig skillnad för att minska skadan från pågående kris.

“Hälsan är idag ojämlikt och ojämställt fördelad /.../Socialdemokratin är en garant för att bryta dessa orättvisa hälsoskillnader ”

Hälsan är idag ojämlikt och ojämställt fördelad. Människor med låga inkomster och kort utbildning tenderar att ha en sämre hälsa än andra, samtidigt som kvinnor inte får vård på samma villkor som män. Socialdemokratin är en garant för att bryta dessa orättvisa hälsoskillnader. När vi talar om förebyggande insatser för att motverka ohälsa och sjukdom i länet så bör det arbetet förstärkas för arbetsmarknaden.

Socialdemokratin kan initiera detta arbete genom att samla olika aktörer på arbetsmarknaden som arbetar med dessa frågor under det regionala ANDT och Folkhälsoarbetet i regionen. Syftet är att utveckla hälsofrämjande strategier under pandemin för att minska skillnaderna i hälsa.

Alkohol, drogproblem och psykisk ohälsa dras gärna till det fördolda. Stigmatiseringen gör att insatser ofta kommer sent. Så låt Socialdemokratin värna detta arbete för att stödja så tidigt som möjligt när det fördolda riskerar att växa genom distanseringen.

Jimmy Blondin

STÄNG KVASIMARKNADERNA. OCH SLÄNG NYCKELN.

STIG SVENSSON

Den ekonomiska liberalismen uppstod som en protest mot det feodala samhällets skråväsende och tullar. Man skapade därför marknader där

1. Vem som helst skulle ha fritt tillträde att producera varor och tjänster
2. Konsumenten ha rätt att köpa från valfri producent – eller avstå från att köpa
3. Priset och kvaliteten på produkten eller tjänsten bestämdes på marknaden i mötet mellan producent och konsument

Ingen av dessa kriterier är uppfyllda när man släppt in bolag för att tillhandahålla skola, vård eller omsorg. Så kallade kvasimarknader. Vill du starta en skola eller ett vårdföretag måste du först ha ett godkännande från en myndighet som IVO eller Skolinspektionen. Inte helt olikt det gamla skråväsendet.

Som konsument kan du inte avstå från nämnda tjänster. Vi har obligatorisk skolplikt. Och det faller vanligtvis på sin egen orimlighet att avstå från vård och omsorg vid sjuk- eller ålderdom.

Pris och kvalitet varken diskuteras eller sätts i mötet konsument och producent. Priset sätts av en myndighet t.ex. kommunen när det gäller skolpengens storlek. Vilket också uppvisar vissa likheter med det gamla skråväsendet. Eftersom prissättningen inte är fri kan du inte av skolproducenten begära att få tillbaka en del av skolpengen genom att hävda att barnen lär sig engelska av sin mamma från Kanada och naturkunskap av pappan som är docent på LTH. Du kan heller inte köpa extra stödundervisning. Även om just denna del håller på att förändras genom RUT-subventionerad undervisning som i praktiken förbehålls de besuttna.

AB har till syfte enligt 3 kap 3§ i aktiebolagslagen (ABL) är att gå med vinst. Eftersom priset fastställts av en myndighet kan vinstintresset endast tillfredsställas genom att skumma kvasimarknaden på medborgare (här ofta felaktigt kallat kunder) som kostar mindre än genomsnittet. De privata skolorna nischar in sig på problemfria elever och vårdgivarbolagen på friska kundgrupper. Inom skolan ser vi också att man tar hem vinster genom att:

- ha lägre personaltäthet (möjligt när vissa elever utesluts)
- ha ej certifierade lärare (billigare anställningar)
- hålla kringkostnader för elevvård, bibliotek, skolmat, utemiljö etc. på en lägre nivå

Som elev, patient eller vårdbehövande är jag emellertid inte en kund utan en medborgare med rättigheter. Men en krävande elev eller patient förnekas dessa rättigheter på kvasimarknaden. Eleven hänvisas till skolor drivna av det allmänna, ideella eller kooperativa organisationer som sitter där med Svarte Petter i ett system byggt för att skapa elitiskolor. skolor vars elevkostnader är så låga som möjligt.

Från utlandet har visats stort intresse för den svenska skolan efter det att möjligheten att starta vinstdrivande aktiebolag inom skolans ram släpptes fri. Inget enda av alla dessa besök har fått andra länder att vilja kopiera vårt system. Spåren i form av en alltmer segregerad skola där elever som är lika varandra socioekonomiskt och språkligt samlas på samma skolor, men där elever med andra förutsättningar inte möts förskräcker. All pedagogisk forskning visar att ett sådant skolsystem är ineffektivt för alla elever. Framst för elever med svaga förutsättningar, men även för dem med bäst förutsättningar. USA har världens dyraste sjukvård. Men klarar inte ens att tillgodose de mest basala behoven hos stora delar av sin befolkning. Utvecklingen av svensk skola och omsorg är på väg dit.

Ska AB tillåtas inom kvasimarknaderna ska det vara bolag med särskild vinstutdelningsbegränsning bildade enligt kap 32 ABL. Ett kapitel som tillkom efter EU-inträdet för att hitta en bolagsform liknande de stiftelser som i t.ex. Tyskland bedriver sjukvård. Ingen vinstutdelning och alla pengar stannar inom verksamheten. Men sådana bolag bildas inte. Vinstintresset är större än viljan att driva en skola eller en patientvård för medborgarens bästa.

Stig Svensson
Gruppledare i utbildningsnämnden

IDROTTSGYMNASIERNAS FRAMTID: BORTSE INTE FRÅN UNGDOMARS PERSPEKTIV

PER-OLOF JÄRVEGREN

I en PM från utbildningsdepartementet om Idrottsutbildningar i gymnasieskola föreslås stora förändringar. Nu finns dels Riksidrottsgymnasier med central intagning med inackordering och dels nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU), som är lokala och drivs av kommunerna. De senare föreslår man ska avvecklas.

En del av förslagen om kostnadsfördelning, elevavgifter, validering och lärarnas kompetens är bra. Övergripande saknas dock helt elev- och ungdomsperspektivet. Det har lett utredarna till den felaktiga slutsatsen att NIU-utbildningarna ska avskaffas.

Foto: Christoffer Borg Mattison

Riksidrottsgymnasierna innebär att eleverna bryter upp från hemmiljön, kompisar och sin lokala idrottsförening för att inackorderas på utbildningsorten. NIU-utbildningarna har ett lokalt upptagningsområde utifrån huvudmannen.

Det finns starka skäl till att ungdomar i främst lagsporter väljer en lokal NIU-utbildning före en riksidrottsutbildning. NIU-utbildningarna erbjuder ungdomarna att bo kvar hemma, behålla kompisar och sin hemidrottsförening. Det är positivt då ungdomarna och bidrar till idrottens bredd och mångfald. En skada, problem med studier eller idrotten innebär svårigheter för eleven. Bor eleven inackorderad blir det mer dramatiskt för ungdomen än i hemmiljön. NIU kan erbjuda ett bredare stöd.

I PM:en påstås att NIU-utbildningarna ställer för

låga krav på elitidrottsinriktning. Utan att definiera nyckelbegreppet elitidrottsatsning eller redovisa fakta påstår utredaren att antagningen till NIU sköts på ett tveksamt sätt. Detta bör, om det stämmer, enkelt kunna rättas till genom nya riktlinjer från skolverket.

Elitsatsning bör innebära att ungdomen har en potential att som vuxen utvecklas till att kunna konkurrera om svenskt mästerskap. I individuella grenar innebär det ett begränsat antal idrottsutövare, som uppfyller kriterierna, medan det i lagsporter gör att många fler uppfyller kriteriet. Det indikerar att riksidrottsgymnasier behövs för individuella idrotter, medan NIU-utbildningar bäst tillgodoser idrottsungdomar i lagsporter.

Det är svårt att i 15-årsåldern bedöma vem som har rätt talang för elitidrott. Ett för snävt urval riskerar därför att sälla bort dem som har en senare utveckling. En bredare satsning har fördelar, främst för att det bejakar ungdomars intresse och drivkraft. Kommunerna, dvs huvudmännen, står kostnaderna lika gymnasieskolan i stort.

Några kritiska frågor är: Kommer de bäst lämpade idrottsungdomarna i lagsporter att välja idrottsgymnasier i framtiden? Bör elittänkande gå före breddperspektivet?

Många idrottsungdomar väljer idag NIU-utbildning och hemmiljön. I ett samhällsperspektiv ger NIU-utbildningar utöver motiverade ungdomar andra mervärden. Idrottsledare/tränare liksom domare rekryteras ofta bland idrottsungdomar. NIU ger också underlag för mer kompetenta tränare genom att kombinera lärar- och tränarroll.

Enligt min uppfattning bör NIU-utbildningar utökas i den takt som ungdomarna efterfrågar det. De positiva effekterna är starka. Staten bör överväga att aktivt stödja fler NIU-utbildning och en bredare idrott.

Per-Olof Järvegren

MÖTESPLATS TRE ESS

Demagog: "person som använder slående men osakliga argument för att övertyga allmänheten" (Svensk ordbok). Demagoger spelar framför allt på folks känslor inte intellekt. Synonymer (andra ord som har samma eller liknande betydelse till demagog är: folkuppviglare, agitator, propagandist, brandtalare (Stora synonymordboken.) Men! Ordet "demagog" är betydligt mer negativt laddat, mer förknippat med lögn.

Välkomna till Mötesplats Tre Ess som från och med detta nummer blir återkommande i Lunddemokraten. Här behöver vi din medverkan läsare! Första frågan: Hur skiljer du på orden "valfrihet" och "frihet"?

Varför en spalt om språk och kommunikation? Jo, vårt val av ord kan avgöra val. Ord väcker kärlek och hat, hopp och förtvivlan. Ord startar krig inom familjen, mellan släkter och nationer. Med ord mäklar vi fred.

Många svenskar är genuint oroade över svaga kunskaper i svenska hos människor i Sverige med andra modersmål. De mest upprörda kramar samtidigt Friskolereformen som vi vet lett till segregerade skolor där få elever har svenska som modersmål.

Ord har ingen moral, "orden följer sanningen och lögnen lika villigt", skriver Artur Lundkvist. En president i USA ger oss löpande erfarenheter av vad en demagog kan åstadkomma. Har vi politiker i Sverige med denna språkliga åkomma. Finns det några i Lund?

Hur använder vi socialdemokrater språket – utåt och inåt i vårt parti?

anita.magni-olsson@ownit.nu

NÄR VI ODLAR SPRÅKET ÄR DET VÅR FRIHET SOM VÄXER

ANITA MAGNI-OLSSON

- Vilka uppfinningar känner ni till som människor har skapat för att kunna förflytta sig?

Det är min fråga till killarna i fordonsklasen på Polhem en dag i början av 90-talet. Alla är på bettet. Jag sekreteraren, skriver i tre olika spalter på tavlan, som blir full. Min nästa fråga: - Varför har jag delat in orden i grupper? Svaret kommer blixtnabbt: Såna som går på marken, i luften, på vattnet.

- Det finns amfibiebilar också. Dom går både på mark och vatten, kommer då någon på.

När en bilmekare talar och när en professor gör det

Kan ni sätta en gemensam rubrik på alla era ord? undrar jag. Endast lugne Roland, bondsonen som ska ta över farsans gård och därför behöver kunna reparera traktorer och andra jordbruksmaskiner vet.

- Kommunikationsmedel, säger han. Jag nickar och lägger till: - Eller fortskaffningsmedel. Tystnad i klassen. Nu vänder sig en elev som sitter framför Roland om och undrar:

- Va faen, ska du bli professor?"

Att behärska ett enda abstrakt begrepp som sammanfattar ett myller av verklighetens varianter ger professorsstatus bland blivande bilmekaniker. Fordonkillens fråga ger oss i blixtbelysning insikten om hästkrafterna i ett annat av människor skapat kommunikationsmedel: Språket.

Maktens språk och vanmaktens

Idag är många politiker extremt bekymrade över invandrades dåliga svenska. Politiker som bryr sig om vår demokrati borde också bekymra sig över hur många infödda svenskar "som står och trampar långt borta vid språkranden ... den ordfattiga utmarken." som Sandor Key Åberg skriver i *Vem äger språket?* En dikt som även rubriken till denna text är tagen från.

"Det finns fortfarande – femtio år efter grundskolans genomförande - djupa språkklyftor i det svenska samhället," skriver Majgull Axelsson i sin intervjubok "... och dom som inte har" från 1996 Hon menar att makten har en dialekt och maktlösheten en

annan. Den mest förödande språkklyftan i Sverige idag är inte den mellan utrikesfödda och födda i Sverige. Det är klassklyftan som oavsett hudfärg och födelseland skiljer människor åt

"Läsa vidare" som första i släkten

Min mormor, ett fattigt småbrukarbarn född 1875 i Småland, kunde både läsa och skriva födelsedagskort efter några få års skolgång. Min mamma född 1915 gick sex år i folkskolan. Efter konfirmation blev hon piga hos en lärarinna i en närliggande by. Författaren Karl Vennberg, långvarig kulturchef på Aftonbladet och själv en gång elev i denna skola beskrev den långt senare " som en av Sveriges mera bisarra läroanstalter."

De är inte osannolikt att mammas berättelse om sin arbetsgivare senare påverkade mitt yrkesval: att bli lärare. Den unga lärarinnan verkade leva ett lattjolv.

Båda mina föräldrar hade sex års skolgång och några månaders "fortsättningsskola." Självt fick jag möjlighet att efter 6 år i folkskolan som första i släkten "läsa vidare." Efter 4 år i realskolan kom jag 1961 in på det nystartade gymnasiet där flera av lärarna var lektorer.

Hade jag fötts fyra år tidigare hade det sannolikt inte blivit någon studentexamen för min del. Tanken att mina föräldrar skulle låta sin dotter resa de fyra milerna till Värnamo eller de drygas sex milerna till Växjö var otänkbar. Att åka till Halmstad och Halland ca sju mil hemifrån, var ju som att lämna landet.
Vi lärde oss skillnaden mellan valfrihet och frihet

Min skoltid sammanföll med den tid då socialdemokratin ännu drev en skolpolitik att vara stolt över. Slutet av min tid i skolans tjänst sammanföll med den tid då alla politiska partiers svek mot svenska elever började bli plågsamt uppenbara. Utvecklingen inom svensk skola från tidigt 90-tal fram till idag blev vägen från stolthet till skam.

År 2000 hörde jag för första gången en lärare på en fortbildningskurs jag och min man ledde kalla elever "kunder." Snart anordnade rader av kommuner "gymnasiemässor" så även Lund. Marknadens språk förgiftar konstant vårt omdöme.

Att Ljungby fick och kunde behålla sitt gymnasium har betytt mycket för den lilla kommunen, en lyckad regionalpolitik. För fler arbetarklassbarn än mig har det inneburit att ingen kan sätta sig på oss genom att använda makthavares abstrakta och syrefattiga språk. Vi vet att en röd -och vitbrokig ko på vetenskapssvenska kan heta "laktoenhet."

Vi vet också att om vi arbetslösa står inför en arbetsförmedlare som säger att "du måste ge dig ut på den interlokala arbetsmarknaden" så betyder det att vi måste flytta.

Vi vet även att man inte kan förväxla begreppen valfrihet och frihet.

Anita Magni-Olsson

NÄSTA NUMMER AV LUNDADEMOKRATEN:

TEMA: SOCIALDEMOKRATISK VALFRIHET

SKICKA DITT BIDRAG SENAST DEN 15 FEBRUARI

VARFÖR GÅR TÅGEN SÅ SAKTA

PER-OLOF JÄRVEGREN

Höghastighetståg är vanliga i världen. Men i Sverige tuffar tågen fram.

Att tågens attraktivitet skulle öka radikalt om tågen matchar restid med flyg är uppenbart. Miljönyttan är också självklar. Jag förstår inte varför detta får fortgå?

Samtidigt råder det även politisk samsyn om att tågen måste gå snabbare (dock inte om hur mycket snabbare).

Ost- och västlänken har tagit sju till tio år att planera. Trafikverket påbörjade planeringen för fyra spår mellan Lund och Hässleholm 2019. Framåt 2027–2029 beräknas arbetena kunna påbörjas. Kan trafikstart möjligen ske 2035? För dessa större järnvägsprojekt tycks en planeringstid på nästan ett decennium vara "normalt".

Är det konstigt att det ska ta så lång tid att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser?

Sveriges mål om nollutsläpp 2045 sticker inte ut vid en jämförelse med andra länder. Men Sverige skulle kunna prestera mer och snabbare. Klimatet och utsläppen av växthusgaser fortgår. Behovet av åtgärder är akut och svensk ekonomi behöver stora stimulanser som en följd av coronakrisen.

Trafikverket arbetar i snigelfart. Klimatförändringarna väntar inte på saktfärdiga myndigheter. Nu ska Sveriges regering ge Trafikverket i uppdrag att påskynda arbetet med snabbare tåg?

Per-Olof Järvegren

SKOLENTUSIASTER MED MÅNGA TANKAR

CECILIA SKOUG

En ruggig oktoberförmiddag eller en pandemi är inget som hindrar inbitna entusiaster till att samlas och diskutera skolfrågor (utomhus och med avstånd). Men hur kom det till att vi samlades på Norra fäladstorget en lördag?

Liksom mycket annat i dessa tiderna började allt med ett mejl som inleddes

"Skolvänner - i och utanför våra skolnämnder!"

Skolan är vårt utan jämförelse viktigaste politikområde. Här läggs grunden för den enskilda människans möjligheter att nå sin inneboende kapacitets fulla utveckling och grunden för den fortsatta samhällsutvecklingen. Det kan låta lite högtravande men jag tror att ni förstår vad jag menar."

Mycket riktigt höll flertalet med Per Almén som författat det ursprungliga mejlet, och flertalet mejltrådar där diverse frågor kopplat till skolan diskuterades uppkom då den sociala distansieringen verkar ha gett många tid och ro att sitta på sin kammare och tänka på de viktiga politiska frågorna. När mejltrådarna avlöste varandra växte ett behov fram att faktiskt diskutera, varvid Per Wickenberg och Pelle Almen bjöd in till en träff.

Så där var vi samlade vid fäladstorget för att sedan hitta skjulning för eventuell kommande regn. Mårten Spanne, gruppleddare i Barn- och skolnämnden, och Stig Svensson, gruppleddare i utbildningsnämnden, med ledamöter från de två nämnderna, informerade om frågorna som var uppe i respektive verksamhetsområde och såväl nya frågor som nya idéer framkom under tiden det öppnades upp för frågor från publiken.

Efter striktare riktlinjer var nästa träff via zoom där diskussionerna flödade, brett som smalt. Trots pandemi och skånsk höst visar det sig dock att det politiska engagemanget och intresset har långt ifrån svalnat och absolut inte för skolfrågan som denna grupp hävdar ären av de viktigaste.

Nästa träff kommer äga rum den 21 januari och också via zoom. Har även du intresse för skolfrågan kan du säkert kontakta initiativtagarna för eventuell medverkan.

